

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Oblastní pracoviště

Hradec Králové

Inspekční zpráva

Speciální škola, Vrchlabí, Krkonošská 230

Adresa: Krkonošská 230, 543 01 Vrchlabí

Identifikátor školy: 600 024 652

Zřizovatel: Školský úřad Trutnov, Horská 5, 541 75 Trutnov

Školský úřad Trutnov, Horská 5, 541 75 Trutnov

Termín konání orientační inspekce: 11. - 13. prosince 2000

Čj.	093 427/00-5060
Signatura	oi5nu202

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Orientační inspekce ve Speciální škole, Vrchlabí, Krkonošská 230 (dále jen škola) sledovala a hodnotila reakci vedení školy na doporučení uvedená v inspekční zprávě čj.

091 638/99-4009 ze dne 2. prosince 1999. Současně zjišťovala odstranění nedostatků uvedených ve zmíněné inspekční zprávě.

Škola nadále poskytuje vzdělání žákům druhého až devátého ročníku podle vzdělávacího programu zvláštní školy, který schválilo MŠMT ČR pod čj. 22 980/97-22 dne 20. června 1997. Ke dni 1. srpna 2000 nabyla škola právní subjektivity a stala se příspěvkovou organizací. Škola od tohoto data sdružuje dle rozhodnutí o zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení čj. 23 368/2000-21 ze dne 14. července 2000:

1. Speciální základní školu při nemocnici s kapacitou 12 žáků,
2. Zvláštní školu s kapacitou 90 žáků,
3. Speciální mateřskou školu při nemocnici s kapacitou 13 dětí,
4. Školní družinu s kapacitou 16 žáků.

Všechny třídy zvláštní školy včetně školní družiny jsou v letošním školním roce umístěny v hlavní budově. Prostory v budově stacionáře v Palackého ulici byly uvolněny z důvodu poklesu počtu tříd. Provoz speciální školy při nemocnici a speciální mateřské školy při nemocnici probíhá na dětském oddělení Krkonošské nemocnice Vrchlabí.

V souladu s obsahem výše uvedené inspekční zprávy byla tato inspekce zaměřena výhradně na činnost zvláštní školy.

HODNOCENÍ KVALITY VZDĚLÁVÁNÍ

V průběhu inspekční činnosti bylo provedeno celkem dvanáct hospitací v předmětech český jazyk, matematika, řečová výchova, přírodopis (resp. přírodověda), fyzika a pracovní vyučování. Téměř ve všech oblastech sledovaných pro účely hodnocení kvality vzdělávání byly zaznamenány značné rozdíly v úrovni výuky jednotlivých vyučujících.

Plánování a příprava výuky

Časová dotace ve sledovaných předmětech koresponduje se schváleným učebním plánem, provedené úpravy jsou v souladu s jeho dodatkem. Členění učiva do jednotlivých ročníků je ve shodě s učebními osnovami, nedochází k obsahové duplicitě. Výjimkou je pracovní vyučování. Přestože vyučující zpracovali tematické plány, které jsou v souladu s učebními osnovami, dochází k překrývání určitých pracovních činností, resp. výrobků a není zajištěna kontinuita rozvoje pracovních dovedností a návyků. Výběr činností byl v několika případech málo náročný.

Vnitřní diferenciaci v pracovním vyučování nebyla až na výjimky zaznamenána, přestože ve skupině byli vyučováni žáci až tří ročníků. Rozvržení výuky v průběhu týdne a zpracovaný rozvrh obsazení dílen v jednotlivých dnech týdne pro vytvořené skupiny umožňují realizaci výukových cílů daných učebními osnovami.

Na základě provedených hospitací a namátkové kontroly zápisů v třídních knihách lze konstatovat, že předmět řečová výchova je v letošním školním roce vyučován v souladu s učebními osnovami. Tím došlo k podstatnému zlepšení oproti stavu uvedenému v minulé inspekční zprávě.

Učitelé byli na hodiny připraveni. Návaznost učiva na předcházející obsah hodin byla zřejmá ve všech vyučovacích hodinách. Některé hodiny byly naplánovány se zřetelem na vhodnost a přiměřenost stanovených výukových cílů ve vztahu k aktuálnímu složení třídy, žáci s nimi byli seznamováni. Užívané materiály a pomůcky měli učitelé většinou včas připraveny.

Dva žáci, kteří se neúčastní výuky pracovního vyučování, jsou ředitelkou školy uvolněni z výuky v souladu se zněním § 4 odst. 1 vyhlášky č. 291/1991 Sb., o základní škole, ve znění pozdějších předpisů.

Podmínky výuky

Personální podmínky výuky se prakticky nezměnily, pouze s jedním učitelem byl rozváznán pracovní poměr v souvislosti se snížením počtu tříd. Výchovně vzdělávací proces Zvláštní školy tedy zabezpečuje devět pedagogických pracovníků, z nichž šest splňuje podmínky odborné a pedagogické způsobilosti. Jeden z učitelů dosáhl vysokoškolského pedagogického vzdělání, které však nemá rozšířeno studiem speciální pedagogiky. Dvě vyučující (z toho jedna na částečný pracovní úvazek) absolvovaly středoškolské pedagogické vzdělání. Tři učitelé tedy nesplňují podmínky odborné a pedagogické způsobilosti. Tím dochází k porušení § 51 odst. 1 a 3 zákona č. 29/1984 Sb., o soustavě základních škol, středních škol a vyšších odborných škol (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a dále § 2 odst. 4 vyhlášky č. 139/1997 Sb., o podmínkách odborné a pedagogické způsobilosti pedagogických pracovníků a o předpokladech kvalifikace výchovných poradců.

Pedagogové projevovali v hodinách pozitivní přístup k jednotlivým žákům, snažili se dosáhnout dobrých výsledků ve vyučovacím procesu. Pracovali s pedagogickým taktem.

Materiální podmínky doznaly výrazné pozitivní změny především v oblasti pracovního vyučování. Učitelům a žákům byl k dispozici dostatek materiálů a nástrojů. Nadále není zajištěna možnost sezení žáků v dřevodílně, což je řešeno dodržováním přestávek ve výuce.

V dřevodílně byla umístěna lékárníčka a řád školní dílny.

Učební pomůcky a návodné materiály jsou zajištěny v dostatečném množství a kvalitě, a to jak v učebnách, tak i v kabinetu. Jejich využití bylo u jednotlivých vyučujících rozdílné, oproti zjištěním zaznamenaným v minulé inspekční zprávě však využití výrazně vzrostlo.

V některých učebnách byl patrný nedostatek lavic a židlí odpovídajících svou velikostí vzrůstu žáků.

Podnětnost a estetická úroveň učeben rovněž dosáhla pozitivní změny, ve většině tříd byly umístěny názorné pomůcky a materiály vztahující se k probíraným jevům. Psychohygienické zásady byly nadále ze strany vyučujících dodržovány odlišným způsobem. Pouze v několika sledovaných vyučovacích hodinách docházelo ke střídání činností, které napomáhalo k udržení pozornosti a aktivity žáků. Velmi často byl sled činností jednotvárný a neumožňoval dostatek prostoru pro relaxaci mentálně postižených žáků. To se projevilo na jejich výkonu především v závěrečných částech hodin.

V naprosté většině hodin nedbali vyučující na správné sezení žáků při práci. V jedné sledované hodině pracovního vyučování v dřevodílně neměli žáci ani učitel vhodné pracovní oblečení.

Organizace, formy a metody výuky

Organizační pokyny učitelů v průběhu vyučovacích hodin byly jasné, srozumitelné a přiměřené věku a možnostem žáků. Někteří vyučující využívali dostatek názorných pomůcek a materiálů sloužících k oživení učiva a jeho fixaci. V jiných hodinách však učební pomůcky nebyly použity, přestože obsah a charakter probíraného učiva jejich užití přímo vyžadoval

(např. přírodopis).

Vnitřní diferenciaci ve vztahu k rozdílné úrovni mentálních schopností žáků byla v některých hodinách vyučujícími zajištěna. Učitelé měli připraveny další úkoly pro rychlejší a schopnější žáky, vhodně diferencovali formy a metody výuky.

Didaktická stavba řady sledovaných hodin odpovídala požadavkům speciálního školství, byla předpokladem pro zajištění zásad uvědomělosti, soustavnosti a přiměřenosti. V některých sledovaných hodinách však byly stanovené cíle a úkoly nepřiměřené schopnostem žáků - tyto hodiny pak byly hodnoceny jako neefektivní, jelikož žáci, kterým nebyla poskytnuta konstruktivní pomoc ze strany učitele, úkoly nezvládli a po většinu vyučovací hodiny jen seděli. To souviselo v některých případech s nezvládnutou organizací vyučování při práci se dvěma odděleními.

Byly zaznamenány nevhodné metodické postupy, především v jedné z hodin pracovního vyučování.

Úroveň sešitů žáků byla značně rozdílná. Některé svědčily o důslednosti učitele, byly pravidelně opravovány a kontrolovány. Jiné byly neupravené, pouze výjimečně revidované, zcela absentovala didaktická kategorie práce s chybou.

Hodnocení a motivace

Rovněž v této oblasti byly zaznamenány značné rozdíly u jednotlivých vyučujících.

V některých hodinách učitelé vhodným způsobem motivovali žáky, poskytovali průběžnou pomoc při plnění zadaných úkolů, využívali mezipředmětových vazeb k oživení a uvědomění probíraného učiva. Vytvářeli dostatek časového prostoru pro procvičení a opakování. Vedli žáky k odpovědnosti a sebehodnocení. Některé sledované hodiny však postrádaly využití vhodných motivačních výzev.

Klasifikace a hodnocení byly většinou vedeny snahou o objektivitu a respektování odlišných schopností a dovedností žáků. Učitelé většinou své hodnocení (resp. klasifikaci) zdůvodňovali. Byla však rovněž zaznamenána nevhodná negativní hodnocení ze strany učitelů ve vztahu k určitým žákům a jejich schopnostem.

Učitelé většinou s přiměřenou četností zaznamenávají známky do žákovských knížek, ty jsou však často žáky znehodnocovány, což učitelé tolerují.

Interakce a komunikace

Ve většině sledovaných vyučovacích hodin převažoval slovní projev učitelů, přesto byly v některých hodinách zaznamenány snahy vyučujících o rozvoj komunikativních dovedností žáků a schopnost hovořit na téma prováděné činnosti. V řadě hodin však byly vyžadovány jednoslovné odpovědi žáků, nebyl vytvářen prostor pro diskusi a vyjádření názoru.

Osobnost žáků učitelé respektovali, vytvářeli v hodinách příznivé psychosociální klima a prostředí vzájemné tolerance. V průběhu vyučovacích hodin nebyly zaznamenány projevy nežádoucího chování. Pouze o přestávkách docházelo k drobným kázeňským problémům, které učitelé vhodným způsobem řešili.

Byly shledány určité rezervy v používání spisovného jazyka ze strany některých vyučujících, mluvní projev řady učitelů však byl na vysoké profesionální úrovni.

Hodnocení kvality vzdělávání

Na základě výše uvedených zjištění je jako velmi dobrá hodnocena úroveň plánování a přípravy výuky společně s personálními a materiálními podmínkami. Další oblasti jsou

hodnoceny jako průměrné (psychohygienické podmínky výuky, organizace, formy a metody výuky, motivace a hodnocení, komunikace a interakce).

Kvalita vzdělávání je celkově hodnocena jako průměrná.

HODNOCENÍ KVALITY ŘÍZENÍ

Plánování

Ředitelka školy postupně naplňuje jednotlivé body uvedené v dokumentu *Koncepční záměry školy v období 1999 - 2003*, což se projevilo v pozitivním posunu především ve výchovně vzdělávací činnosti školy (podpora dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků, zdokonalování řídicí činnosti především v oblasti kontrolních mechanismů, postupné doplňování vybavení školy).

Výroční zpráva o činnosti a hospodaření Zvláštní školy Vrchlabí je koncipována v souladu se zněním § 17e odst. 2 zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů. Údaje v ní uvedené jsou dle namátkové kontroly v souladu se zjištěnými skutečnostmi.

Plánovací systém školy zahrnuje rovněž *Plán práce na školní rok 2000/2001* (dále jen roční plán). Uvedený dokument způsobem zpracování vytváří podmínky pro organizační zajištění provozu školy (adresné přidělení úkolů, časové vymezení). Roční plán byl projednán na jednání pedagogické rady, jeho text je pracovníkům k dispozici. Ředitelka školy průběžně sleduje jeho plnění, což je dokladováno v zápisech z jednání pedagogické rady.

Ředitelka školy předložila další plány, které lze zahrnout do uceleného systému plánů - *Plán práce třídního učitele a Plán výchovného poradenství 2000 - 2001*.

Tematické plány pro jednotlivé předměty byly kontrolovány namátkovým způsobem, přetrvávají určité nedostatky v plánování předmětu pracovní vyučování (viz výše).

Organizování

Základní pravidla určující činnost školy vymezuje *Organizační řád*. Pracovníci s jeho textem nebyli prokazatelným způsobem seznámeni, jeho text jim je však k dispozici. Na drobné formální chyby (např. odlišné pojmenování jednoho dokumentu) byla ředitelka školy upozorněna a v průběhu inspekce bylo započato s jejich odstraňováním.

Znění *Školního řádu* bylo upraveno, jeho současný text je hodnocen jako odpovídající skutečným potřebám a způsobu organizace školy. Rodiče i žáci jsou se školním řádem vhodným způsobem seznamováni.

V oblasti výchovného poradenství došlo k určité pozitivní změně. Na základě řízeného rozhovoru s výchovným poradcem školy bylo zjištěno, že péče o vycházející žáky zahrnuje širokou oblast včetně pomoci v sociální sféře. Konkrétní akce a činnost vycházejí z *Plánu výchovného poradenství 2000 - 2001*.

V rámci orientační inspekce byla namátkovým způsobem kontrolována následující dokumentace vedená ve školním roce 2000/2001:

- *třídní knihy* - jsou opatřeny razítky s textem odpovídajícím názvu školy, v zápisech byly zjištěny drobné formální nedostatky, které byly v průběhu inspekční činnosti odstraněny,
- *osobní dokumentace žáků* - v době od poslední inspekce nebylo zjištěno porušení právních předpisů při zařazení žáků do školy.

Vedení a motivování pracovníků

Operativní řízení je nadále pružné a funkční. Dokladem toho je pozitivní posun v kvalitě vyučování shledaný u většiny učitelů.

Ředitelka školy zpracovala dokument *Osobní příplatky*, který určuje jednoznačná pravidla pro přiznávání osobního příplatku a mimořádných odměn. S výší nadtarifních složek platu jsou pracovníci školy prokazatelným způsobem seznamováni.

Systém morálního a hmotného stimulování pracovníků tak vytváří podmínky pro účinné řízení činnosti školy.

Vedení a motivování pracovníků je nadále efektivní. Rozsah aktivit ředitelky školy na úseku stimulování pracovníků odpovídá velikosti a specifickým podmínkám školy.

Kontrolní mechanismy

Kontrolní mechanismy fungují na podobných principech, které byly zaznamenány při poslední inspekci. Výrazný posun byl shledán na úseku kontroly výchovně vzdělávací činnosti školy. Ředitelka školy zpracovala *Plán hospitací*, současně vede *Evidenci a přehled hospitací*. V souladu s uvedenými plány pravidelně provádí jak hospitace (v současné době zaměřené především na předmět pracovní vyučování), tak i kontrolu pedagogické dokumentace. V některých ohledech není však kontrola dostatečně důsledná (viz formální chyby v zápisech v třídních knihách).

Výsledkem zkvalitněného a důslednějšího kontrolního, a především hospitačního systému, je úroveň vzdělávání, která se od doby poslední inspekce zvýšila.

Hodnocení kvality řízení

Na základě zjištěných skutečností, uvedených v této inspekční zprávě, jsou všechny oblasti sledované při hodnocení kvality řízení, posouzeny jako velmi dobré.

Celkově je tedy kvalita řízení hodnocena jako velmi dobrá.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

- Rozhodnutí o zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení čj. 23 368/2000-21,
- Inspekční zpráva České školní inspekce čj. 091 638/99-4009 ze dne 2. prosince 1999,
- Protokol České školní inspekce čj. 091 708/99-4009 ze dne 2. prosince 1999,
- Zpráva o odstranění zjištěných nedostatků ze dne 17. prosince 1999,
- tematické plány ve školním roce 2000/2001,
- rozvrh hodin ve školním roce 2000/2001,
- rozvrh obsazení dílen jednotlivými skupinami v průběhu týdne ve školním roce 2000/2001,
- Koncepční záměry školy v období 1999 - 2003,
- Výroční zpráva o činnosti a hospodaření Zvláštní školy Vrchlabí, čj. 14/00, ze dne 4. září 2000,
- Školní řád ze dne 31. srpna 1999,

- Organizační řád čj. 8/00 ze dne 15. září 2000,
- Plán práce na školní rok 2000/2001 čj. 12/00 ze dne 30. srpna 2000,
- Plán práce třídního učitele čj. 42/00, nedatováno,
- Plán výchovného poradenství 2000 - 2001, čj. 10/00, nedatováno,
- třídní knihy ve školním roce 2000/2001,
- osobní dokumentace žáků,
- Osobní příplatky, nedatováno,
- Plán hospitací, nedatováno,
- Evidence a přehled hospitací, nedatováno,
- personální dokumentace,
- podkladová inspekční dokumentace vyplněná ředitelkou školy dne 13. prosince 2000.

ZÁVĚR

Pozitiva

- Zlepšení materiálních podmínek výuky,
- celkově vyšší úroveň kvality výuky v porovnání se zjištěními zaznamenanými v inspekční zprávě z minulé inspekce,
- zkvalitnění činnosti školy na úseku řízení.

Negativa

- Přetrvávající nedostatky především v oblasti forem a organizace výuky,
- nedodržování psychohygienických zásad výuky,
- relativně nízká úroveň motivace žáků.

Doporučení

- Důsledným uplatňováním zavedeného kontrolního systému pokračovat ve zkvalitňování vyučovacího procesu školy,
- zajistit kontinuitu výuky v předmětu pracovní vyučování mezi jednotlivými ročníky.

Ředitelka školy v době od poslední provedené orientační inspekce pozitivním způsobem reagovala na doporučení uvedená ve výše zmíněné inspekční zprávě a odstranila většinu tehdy uvedených negativních zjištění.

Nebylo zjištěno zařazování žáků do školy v rozporu s právními předpisy, kvalita vyučování se zvýšila. Jak vyplývá z namátkové kontroly, učební osnovy v předmětu pracovní vyučování jsou dodržovány. Zvýšila se rovněž úroveň výuky v předmětu řečová výchova. Výchovné poradenství je zajišťováno způsobem odpovídajícím specifickým podmínkám školy. Úroveň vedení povinné a další dokumentace doznala kvalitativního posunu pozitivním směrem.

V průběhu inspekční činnosti nebylo zjištěno neefektivní vynakládání finančních prostředků přidělených ze státního rozpočtu.

Psychohygienické podmínky výuky jsou hodnoceny jako dobré, personální a materiální zabezpečení výuky je velmi dobré. Kvalita vzdělávání dosahuje celkově průměrné úrovně.

Řízení školy je hodnoceno jako velmi dobré.

Na základě zjištěných skutečností je činnost školy hodnocena celkově jako velmi dobrá.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Razítko

Školní inspektor	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	PaedDr. Olga Talášková	Olga Talášková v. r.

V Náchodě dne 3. ledna 2001

Datum a podpis ředitelky školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 12. ledna 2001

Razítko

Ředitelka školy	Podpis
Mgr. Věra Pospíšilová	Věra Pospíšilová v. r.

Předmětem inspekce bylo důležitější zhodnocení činnosti školy dle § 18 odst. 3, 4 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů.

Dle § 19 odst. 8 téhož zákona může ředitelka školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Hodnoticí stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	<i>Zcela mimořádný, příkladný</i>
Velmi dobrý	<i>Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň</i>
Průměrný	<i>Negativa a pozitiva téměř v rovnováze, průměrná úroveň</i>
Pouze vyhovující	<i>Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa</i>
Nevyhovující	<i>Zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu.</i>
Plní, je v souladu	<i>Dodržuje, čerpá účelně, efektivně</i>
Neplní, není v souladu	<i>Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně</i>

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Školský úřad	26. ledna 2001	093 037/01-5060

Připomínky ředitelky školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
-	-	Připomínky nebyly vzneseny.